

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 1 5 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2015. június 1., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

A) Irányított fogalmazás Hertza Mikola A lift című művének részlete alapján

[...] Hat éve dolgozom ebben az épületben, hat év háromszáz reggelén, illetve késő délutánján utazom a lifttel, eddig mégsem foglalkoztatott a dolog:

– Ez az épület tudtommal tízemeletes. Akkor meg miért van tizenkét gomb a panelen?

A liftesfiú meglepődve fordult felém. Bizonyára furcsállotta ezt a hirtelen bizalmaskodást, hisz a hat év háromszáz reggelén az időjárásról kívül másról nem beszéltünk. [...]

– Nem tudom – bökte ki végül, ő is a gombokat szemlélve. – Tíz emelet van, az biztos. [...]

– És ha megnyomja a tizenkettőt, mi történik? – kérdeztem.

Bámulta a gombokat.

– Nem tudom – mondta végül.

[...]

– A tizenkettedikre, lesz szíves! – dőltem neki kedvenc sarkamban a hűvös alumíniumfalnak.

Pislogott, először néztünk farkasszemet a hat év alatt.

[...] Megnyomta a legfelső gombot, kigyúlt pirosan a tizenkettes. [...] A kijelzőn egykedvűen számolt a digitális elektronika. Tíz után már lélegzetet sem vettünk, csak néztük, hogyan vált át tizenegyre, majd tizenkettőre.

Akkor egy nagyon természetellenes, soha nem hallott reccsenő hangot adott ki, érződött, hogy a lift megáll [...] Az ajtó sem nyílt ki. [...]

– Beragadtunk – sziszegte mérgesen. Nem nézett rám, de tudtam, hogy engem átkoz. [...]

– Bizonyára hamar észreveszik, hogy nem megy a lift. – pusmogta végül. [...] Én marha, kellett nekem tizenkettes. De ki az a háborodott elme, aki nem írja a panel mellé – ha már így legyártották –, nagy betűkkel, egy A4-es lapra, hogy kérem, ne tessék megnyomni a tizenkettes gombot! A NE-t kiemelve, nyomtatott betűkkel. [...] Hallgattunk. [...]

– Úgy néz ki, esős ős lesz – mondtam végül kényszerben, de a liftesfiú nem válaszolt.

Nem tudom, hogyan telt el az a két óra, amíg ott álldogáltunk börtönünkben, szépen kivilágított cellánkban. Némán, egymás tekintetét kerülve. Volt idő magunkba mélyedni, gondolkodni. Már azt sem tudom, miről, csak teljen az idő. [...] Éreztem, hogy teljesen be vagyok szorulva. Nyakamat a nyakkendő szorítja. Sarkamat az új cipő [...] Egész léteimet meg ez a lift.

[...] És ha sohasem szabadulunk? Néztem a liftesfiú hátát. Mint lakatlan szigeten, ketten.

Bizonyára kialakulna köztünk valami kapcsolat. Hosszú beszélgetéseink miről szólhatnának? [...] Ha nem szabadítanak ki, meghalunk, ez van. Megesszük egymást, esetleg. De hamarabb szomszédok halunk. [...] És vajon mielőtt meghalnék – meghalna –, letegeződnék? Mesélnénk egymásnak az életünkről?

[...] Egyszer csak megmozdult a lift. Reccsent egyet, majd felbúgott valahol egy motor, éreztem, hogy erezkedünk. A liftesfiú gyorsan kiegyenesedett, elrendezte bordó egyenruháját.

Kinyílt az ajtó, feltárult előttünk egy neonfényben égő tágas folyosó, amelyről elegáns irodaajtók nyíltak [...].

[...] Leérve kiléptem a tágas csarnokba, az előtérbe. Visszanéztem a liftesfiúra. [...] Éreztem a hátamba fúródó elképedt tekintetét [...].

Szempontok:

- Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Foglalja össze, mi és miért történik a lifttel! Mutassa be a liftesfiút és a liftező embert a kettőjük között létrejött kapcsolat alapján! Fogalmazza meg, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben!
- Foglaljon állást a szövegrészlet alapján, miért rossz a bezártság! Fejtse ki véleményét a kíváncsiságról mint emberi tulajdonságról!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

B) Kevésbé irányított fogalmazás Tóth Krisztina Labdák és csillagok című művének részlete alapján

Kora délutáni fény vibrál a strandon, tiszta és meleg a levegő. Átlátni a túlpart dombjaira, ott van Tihany. [...]

Átvágunk a törölközőkön heverő testeken, megyünk a büfébe. [...] Megrendeljük a halat, támaszkodom a pultnál. [...] Az asztalok közt váratlan mozgolódás támad. [...] Férfiak ugranak fel és préselődnek ki a padok között, nők hagyják ott a félig teli tányért és sietnek a part felé. Biztosan eleredt az eső.

Kinézek, de a fák lombja mozdulatlan [...] Nincs vihar. Szólok a fiamnak, hogy várja meg a halat, addig ránézek a holminkra.

A büféből kilépve azt látom, hogy egyre több ember tódul a part felé, mindenki az eget fürkészi. Viharjelzés? Nem. Zamárdi felől reklámrepülő közeleg, a távolból is jól látható, hogy időnként élénk színű labdákat szór a levegőbe. Hamarosan ideér.

Emberáradat rohan a vízbe, egymást lökdösve igyekeznek lejutni a lépcsőkhöz. Van, aki a köveken mászik át, a parton maradt családtagok pedig üvöltve instruálják a törtető versenyzőket.

Zseseg a víz, mindenki igyekszik bemérni, hová érkezik az égi ajándék.

A zúgás felerősödik, a labdák hullani kezdenek, az embertömeg esztétikát veszítve kaszál a vízben. Elhízott családapák támadnak gyorsúszásban a még gazdátlan labdákra, mellettem egy diadalittas, testes nagyi már négy labdát tol maga előtt. Óvatosan megkérdezem, nem tudna-e egyet adni. Nem lehet, magyarázza, három unokája van, egy meg kell tartaléknak. Nem feszegetem, mire a tartalék. [...]

Távolodik a repülő, minden labda gazdára lelt. Állok a vízben, nézem a vadászatról visszatérő apákat, fiúkat és asszonyokat. A családok összeölelkeznek a parton, megindul a zsákmány szétosztása. [...]

Visszaérek a büfébe. [...] Időközben kiadták a pulton a halat, a gyerekek lefoglalt két helyet a faasztalok mellett. Messziről int, nagyon nézi, van-e nálam is valami.

Odaérek, csalódottan bámul rám.

– Nem hoztál?

– Nem – rázom a fejem, de érzem, hogy magyarázattal tartozom. – Túl sokan voltak.

– Aha – kedvetlenül piszkálgatja a halat, alig eszik.

Visszamegyünk a partra, a labdázókat figyeli. Nekünk is van egy sárga strandlabdánk, de ez már nem érdekli: neki másmilyen kellene. Egy *olyan*. Sőt, nem is elsősorban a labda kellene, hanem egy olyan anya, aki igenis hoz egyet. Aki tud szerezni.

Még este sem múlik el a csalódottsága. Már pizsamában van, amikor kitalálom, hogy sétáljunk le és nézzük meg az éjszakai eget, hátha látunk hullócsillagot.

Csapkodjuk a szúnyogokat, különösen a parton van sok. Hangosak a tücskök, csöndes a víz [...] Felettünk a tintakék égbolt, telehintve világító labdákkal. Sokáig bámuljuk őket, de egyik se hullik le. Itt lent áll egy kisfiú a hullámoktól körbevett mólón és széles, néma mozdulatokat tesz, mint valami repülőtéren irányító. Néz fölfelé és jeleket ad, zseblámpával integet a csillagoknak.

(Tóth Krisztina: Hazaviszlek, jó? – tárcanovellák, publicisztikák. Budapest: Magvető Kiadó, 2009. 78–81.)

Szemponatok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélismódot! Mutassa be a strandoló tömeg viselkedésének változásait! Jellemezze az édesanyát, hasonlítsa össze az édesanya és a nagymama hozzáállását a labdaszerzéshez! Vizsgálja meg a gyerek csalódottságának okát! Foglalja össze, mitől múlik el a kisfiú bánata! Foglaljon állást arról, milyen szerepet játszik az önzés, a szerezni akarás a mai emberek életében! Fejtse ki, Ön mit tett volna a strandolók helyében!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

Üres oldal